

Økologi noter

Foto: Birgit Ingvorsen

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Fodringsanlægget på den finske gård.

Finsk landmand fodrer 200 økologiske køer på to timer om ugen

Birgit Ingvorsen og Ann-Sofie Krogh Andreassen fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug har været på en to-dages studietur og konference til Finland, hvor de blandt andet besøgte den finske gård Pajula. På Pajula kan den økologiske mælkeproducent fodre sin besætning på 200 køer på to timer om ugen med et automatiseret foderblende anlæg. En time to gange om ugen er den tid, det tager at fylde anlægget med de respektive fodermidler.

Anlægget kan programmeres til at blande så mange forskellige opskrifter, de ønsker, og har kapacitet til at blande fra seks forskellige fodermidler. Den finske landmand har blandt andet erfaring med at bruge ensilage fra silo og mark-stak, wrapballer og eget syrebehandlet korn.

Fordi temperaturen i Finland kan komme ned på -35 grader i vinterhalvåret, er anlægget sat op i et hus. Hos Pajula er man ikke i tvivl om, at anlægget og huset er investeringen værd. Også udfordringen sker automatisk til alle dyregrupper med et hængebanesystem. Fordi der yderligere er investeret i tre malkerbottes, kan de nøjes med én staldmedarbejder. Målet er er at blive så automatisk styret som muligt.

Smagekasser

Hvis danske afgrøder skal anvendes mere, og vi skal være et af de førende lande inden for bælgfrugter, er det vigtigt, at den gode kvalitet og smag er kendt, forklarer Anna Borum, ICOEL. For at fødevarer virksomheder og professionelle køkkener kan prøve 'smagen af dansk' tilbyder vi en 'smagekasse' til testbrug, så de kan arbejde med friskere råvarer af dansk, økologisk oprindelse. Kasserne indeholder forskellige sorter af hestebønner, ærter, lupiner og linser. Omkring 70 er skrevet på interesselisten til at modtage en smagekasse.

Høst af pil og hamp i Jylland. Foto: Nanna Nørskov

Kan pil og hamp sænke metanudledning?

Over hele verden arbejdes der på højtryk for at gøre køer mere klimavenlige. Tilsætningsstoffer i foder, som kan mindske køernes udledning af metan, er en af de løsninger, som der er stort fokus på. Aarhus Universitet er sammen med Innovationscenter for Økologisk Landbrug, Teknologisk institut, NyVrå og Bio2Products i gang med at undersøge, om ekstrakter fra økologisk pil og hamp kan føre til minimum 30 percents reduktion af metan fra malkeskøer. Planterne udnyttes til andre formål, når tanninen er ekstraheret.

Ung stor-økolog er træt af fløjkrige i landbruget: - vi skal da stå sammen

- Den værste fejltagelse, man kan gøre, er at brande sig på at nedgøre andre, siger Kasper Mejnertsen, økologisk planteavlser med 1.250 hektar under plov.

Af Helle A. Christensen
hac@landbrugsmedierne.dk
4035-8270

Skanderier og fløjkrige mellem økologer og konventionelle landmænd er meningsløse i et erhverv, der består af stadig færre landmænd.

Det mener Kasper Mejnertsen, 33-årig driftsleder for 1.250 hektar økologisk planteavl ved Svebølle i Nordvestsjælland og ejer af en tredjedel af den økologiske, familieejede virksomhed Mejnerts.

- Vi er efterhånden så få i dansk landbrug og vi brænder alle sammen for vores erhverv. Hvorfor filan skal vi være modstandere af hinanden? Det kommer jeg aldrig til at forstå.

- Den værste fejltagelse, man kan gøre, er at brande sig på at nedgøre andre. Det kommer jeg aldrig til at gøre.

Færre økologer

Kasper Mejnertsen blev sidste år valgt til en plads i bestyrelsen for Landbrug & Fødevarers Økologisektion.

Han stillede egentlig op i irritation over rigide regler,

herunder de nye, strammede kvælstofregler, som begrænser økologernes anvendelse af konventionel gylle.

De nye regler skaber bøvler uden at give logisk mening, mener han. Konsekvensen er, at især økologiske planteavlere med konventionel griseproduktion er begyndt at lægge tilbage. Derfor vil det økologiske areal skrumpes i de kommende år, siger han.

- I vores område forsvinder en tredjedel af det økologiske areal efter den her sæson!

For Kasper Mejnertsen er stramningerne meningsløse, for han ser konventionel grisegylle som 'noget af det mest

Viskingegården har eget bageværksted, hvor Mejnerts holder bagekurser.

rene, du kan finde' - især, hvis alternativet er, at økologer importerer diverse, menne-skeskabte biomasser fra biogasanlæg, som man 'ikke ved nok om'.

- Vorherre til hest en masse plastic, vi risikerer at få ind ad den vej. Jeg synes, der er brug for nytænkning i økologien, frem for gammeldags og fir-kantet tænkning. Det kan ikke jeg ændre på kort sigt - men måske på langt.

Aldrig kemi

For Kasper Mejnertsen er hverken det røde Ø-mærke eller udfasning af konventionel gylle hellige, økologiske køer. Det er til gengæld 'det økologiske kredsløb'.

- Jeg kommer aldrig til at bruge kemi, for kemi ændrer det økologiske kredsløb. For mig er det vigtigste i økologien, at vi holder det økologiske kredsløb i marken intakt. Kemi ødelægger både nytte-dyr og skadedyr - og skadedyrene kommer hurtigst tilbage, siger han.

Han understreger, at man ikke behøver være økolog for at respektere det økologiske kredsløb.

- Som en kendt økologisk landmand har sagt, Svend Brodersen fra Gram Slot, så er robotterne forhåbentlig så langt fremme i 2030, at vi alle sammen kan undvære pesticider.

Satser på formidling

Kasper Mejnertsens engagement i aktuelle landbrugsdebatter begrænser sig ikke til arbejdet i økologisektionens

Kasper Mejnertsen bor med kone og tre børn på Mejnerts' hovedejendom, Viskingegården.

bestyrelse.

Formidling er et stort og voksende ben i Mejnerts, som ejes og drives i et familiefællesskab bestående af Kasper, den jævnaldrende bror Peter (32) og forældrene Anne og Niels.

Virksomheden med konceptet 'Fra Muld til Mund' har base på Viskingegården, hvor Kasper bor med sin familie.

Mejnerts spænder vidt og bredt med 1.250 hektar landbrug med gamle kornsorter, kartofler og grønsagsproduktion på Lammefjorden, egen

mølle med stenkvarn, Mejnerts Mølle, med mere.

Formidlingsdelen rummer blandt andet rundvisninger og besøg, bageværksted og bagekurser. Dertil kommer stortil-lede planer om at bygge stor-køkkener til undervisning på Viskingegården.

For Kasper Mejnertsen er interessen for bestyrelsesarbejde og formidling vokset så meget, at han i en alder af 33 er begyndt at tænke på at generationsskifte posten som driftsleder af markbruget.

Rapsplanterne er sent etableret i knaster jord efter hvidkløver til fremavl. Det kunne være gået helt galt, men den er lykkedes og nu står rapsplanterne sunde og strunke til Kasper Mejnertsens stolthed.

- Jeg tror, formidling på sigt kan blive lige så stor en del af vores virksomhed som Mejnerts Landbrug. Og jeg har en 24-årig ung fyr, der godt kan se sig selv som driftsleder.

Et rigtig godt år

Her og nu er Kasper Mejnertsen dog først og fremmest landmand og han glæder sig over 'et rigtig godt år' med flotte udbytter og god afsætning, trods Vestjællands sædvanlige problemer med mangel på regn i vækstsæsonen. På ønskesedlen er 'en rigtig god såmaskine' og 'en rigtig god radrenser' med aktiv redskabsstyring som afløser for den kombinerede Cameleon såmaskine og radrenser.

- Vi er klar til at investere noget mere i vores fremtid. Vil man være med på beatet, skal maskinparken være fuldt optimeret!

Kasper Mejnerts

- 33 år, agrarøkonom.
- Gift, tre børn. Bor på Viskingegården.
- Driftsleder for Mejnerts Landbrug med 1.250 hektar økologisk planteavl.
- Ejer en tredjedel af familievirksomheden Mejnerts.

ØKOLOGI - FAGLIGT SET

Gode høstresultater i bælgplanter til konsum

Af Jesper Fog-Petersen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

Der har i år været et større antal landsforsøg med velgennede sorter af ærter, hestebønner, linser og kikærter til konsum. Resultaterne fra forsøgene er nu foreløbig opgjorte, og generelt blev der opnået rigtig høje udbytter i forsøgene. Det stemmer overens med høstudbytterne for vår-sæden i størstedelen af landet i år.

Sorterne i de forskellige bælgplanter er valgt for at repræsentere forskellige typer, farver og gode smage samt baseret på erfaringer fra tidligere.

Resultater for hestebønner og ærter

For hestebønner lå udbytterne

Sorterne er valgt for at repræsentere forskellige smage, typer og farver. Foto: Linda Rosager Duve.

i gennemsnit mellem 40,2 og 43,4 hektokilo/hektar med Lynx som den højst ydende sort. For ærterne var variationen væsentligt større med gennemsnit udbytter mellem 37,7 og 58,0 hektokilo/hektar med Greenway som markant højstydende i år, hvor den lå

under gennemsnittet sidste år. Som det oftest ses med proteinindholdet, har de højst ydende sorter ofte lavere indhold af protein end sorterne med lavere udbytte. Det skyldes til dels en fortyndingseffekt af det protein, som er til rådighed. Det ses for eksem-

pel også i højtydende hvede-sorter.

Linser og kikærter havde god sæson

De mere varmekrævende linse- og kikærtesorter var placeret på to lune og tørre lokaliteter - Lolland og Bornholm.

Udbytterne i linser lå på mellem 25,6 og 36,5 hektokilo/hektar (tallene er ikke korigeret for vandprocent og renhed). Her var de sorter, som er forædlet i Canada, klart i top udbyttmæssigt. Sorten Marbel klarede sig i gennemsnit bedst efterfulgt af sorterne Flash, Asterix og Coral, men der var stor forskel på, hvilke sorter der klarede sig bedst på lokaliteterne.

Kikærterne kunne høstes væsentligt tidligere end i sidste års forsøg, og her lå udbytterne på 30,2-33,3 hektokilo/hektar (tallene er ikke korri-

geret). Der var desværre kun 4 kikaertesorter med i afprøvningen på grund af leveringsproblemer af udsæd. Sorterne Elixir og Amorgos klarede sig bedst på Bornholm, mens Flaminco klarede sig bedst på Lolland.

For linserne blev effekten af senere såning i forhold til ukrudtsbekæmpelse og udbytter også afprøvet, da en af de mest tabsgivende faktorer i forhold til udbyttet netop er svag konkurrence over for ukrudt. De foreløbige opgørelser viser, at der i år er en lille tendens til, at udbyttet stiger ved senere såning, og at der er en smule mindre to-kinblad-det ukrudt. Det var modsat sidste år - og forskellene er minimale, så det er svært at komme med konkret vejledning ud fra resultaterne.

ØKOLOGI - ØKONOMISK SET

Nofence - indhegning uden pæle og tråd

Af Arne Munk, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

På Fanø er et spændende forsøg i gang, hvor advarselslyde og elektriske impulser afløser det traditionelle elhegn. Metoden kaldes Nofence, og det åbner nye perspektiver for både det almindelige landbrug og for pleje af naturarealer.

Nofence-systemet fungerer ved, at dyret via et GPS-halsbånd får en advarselstone, når det nærmer sig grænsen for det område, som det må færdes i. Fortsætter dyret i retning af den 'usynlige tråd', stiger lyden i intensitet. Hvis dyret stadig ikke vender om, får det til sidst et svagt stød af halsbåndet, svarende til 2-5 procent af strømstyrken i et almindeligt elhegn. Halsbåndene er solcelledrevne og der-

GPS-halsbåndet om halsen giver en advarselstone, når dyrene nærmer sig det virtuelle hegn. Fotograf: Inger Bertelsen.

med energivenlige.

Første erfaringer er gode

De foreløbige erfaringer fra forsøget på Fanø viser, at kreaturer har en god evne til at 'se' med ørene, og de opfatter

lynhurtigt, hvor grænserne til deres mark går, selv om der ikke er synligt hegn. Det gælder også, selv om det virtuelle hegn flyttes dagligt. Skulle et dyr bryde ud af folden, går det ofte selv tilbage til flokken af sig selv, da det ingen stød får

på vej ind.

I Danmark er det ikke til-ladt at bruge elektriske halsbånd eller andre aggregater til dyr. Dyretilsynet har givet dispensation til det videnskabelige dyreforsøg på Fanø, hvor der blandt andet gennemføres adfærdsstudier, og indsamles godningsprover fra dyrenes afføring til måling af stressniveau, når det virtuelle hegn flyttes. Initiativtagerne håber at få en dansk godkendelse se-nest i 2024.

Nofence letter arbejdsbyrden

Som udgangspunkt skal man for Nofence regne med en udgift på cirka 2.000 kroner per dyr til køb af halsbånd, hvortil kommer en løbende afgift til drift af systemet, som afhænger af besættningens størrelse og antal aktive dage på

et år. Udgiften skal holdes op imod de udgifter, der er forbundet med køb, opsætning og flytning af hegn. I store naturområder har den virtuelle løsning den sidegevinst, at man på afstand altid ved, hvor dyrene opholder sig. Praktiserer man holistisk afgræsning, som kræver intens afgræsning i mange små folde en-to dage ad gangen, vil en digital indhegningsløsning give en stor arbejdslettelse. Nofence-forsøget er et samarbejde mellem en landmand, en lodsejer samt Fano Kommune og Nationalpark Vadehavet. Projektet er støttet af 15. Juni Fonden, Markus Jeb-sens Naturpulje og Hedeselskabet. Det kører i tiden 2021-2024 og omfatter også en afprøvning af virtuelle hegn til stribeafgræsning på landbrugsjord.